SÂLİH BİN İSHÂK EL-CERMÎ

Fıkıh, hadîs, nahiv ve lügat âlimi. İsmi, Sâlih bin İshâk el-Cermî, el-Basrî'dir. Künyesi Ebû Amr olup, lakabı Kelb ve Nebbâh'dır. Yemen kabilelerinden Cerm bin Reyyân'ın âzâdlı kölesidir. Basra'da doğmuş, Bağdâd'a yerleşmiş ve orada 225 (m. 839)'de vefât etmiştir.

Büyük lügat âlimi Ahfeş, Yûnus bin Habîb ve başkalarından nahiv ilmini öğrendi. Esmâî, Ebû Ubeyde, Ebû Zeyd el-Ensârî ve onların zamanındaki âlimlerden de, lügat ilmini öğrenmiştir. Yezîd bin Zerî', Yahyâ bin Kesîr el-Kâhilî'den hadîs-i şerîf okudu. Ahmed bin Mülâ'ib el-Mahramî, Ebû Halife el-Cemhî ve Müberred de, Ebû Amr el-Cermî'den hadîs-i şerîf rivâyetinde bulundular. Haberleri güzel, hadîsleri sağlam olan bir zât idi. Haramlardan sakınan, şüpheli olan şeyleri terk eden bir zât olan Sâlih bin İshâk, dînine son derece bağlı, doğru îmân sahibi (Ehl-i sünnet i'tikâdında), hâli, kâline (söylediğine) uygun, dînini yaşayan, Allahü teâlâdan korkan bir zât idi. İsrâ sûresi 36. âyetini, "Hakkında ma'lûmat sahibi olmadığın bir şeyin ardınca, gitme" buyurulan yere kadar okudu ve sonra "Görmediğini gördüm deme, işitmediğini işittim deme" buyurup, âyet-i kerîmenin devamı olan "Çünkü kulak, göz ve kalb, bunların hepsi ondan mes'ûl olacaktır" kısmını okudu.

Lügat ve nahiv ilminin büyük üstâdlarından olan Ebû Amr el-Cermî, Sîbeveyh'in nahiv ilmine âit kitabını en güzel bilen, bunu talebelerine okutan, zamanında nahiv ilminde otorite olan bir zât idi. Tasnif etmiş olduğu kitaplar ise şunlardır: Kitâb-ül-muhtâr fi'n-nahv, et-Tenbîh, Kitâb-üs-siyer, Kitâb-ül-ebniye, Kitâb-ül-arûz, Garîb-ü Sîbeveyh.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Târîh-i Bağdâd cild-9, sh. 313

2) Vefeyât-ül-a'yân cild-2, sh. 485

3) Miftâh-üs-se'âde cild-1, sh. 162

4) Bugyet-ül-vuât cild-2, sh. 8

5) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 57

6) Mu'cem-ül-müellifîn cild-5, sh. 3